

Pölypunkki

Lääkärikirja Duodecim

30.3.2021

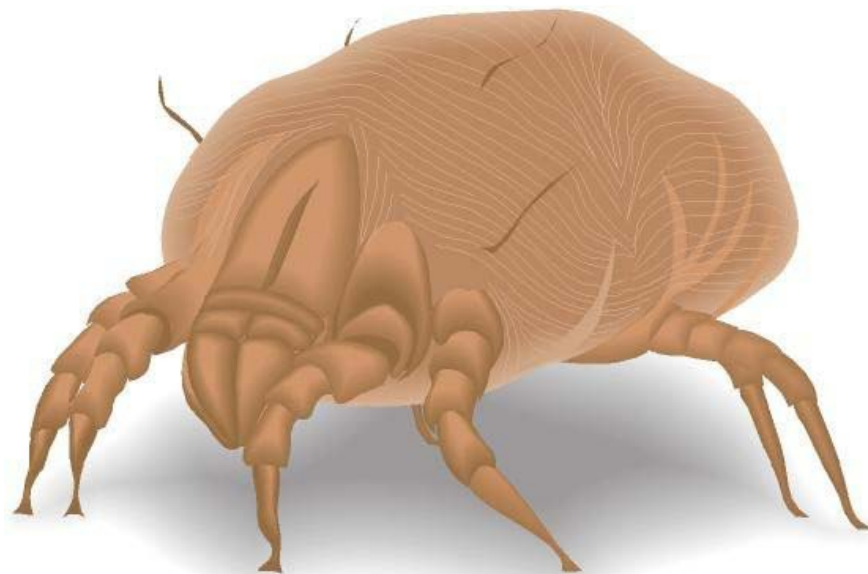
Ihotautien ja allergologian erikoislääkäri Maria Lönnrot

- Yleistä pölypunkeista
- Allerginen herkistyminen pölypunkille
- Pölypunkkihoito lienee turhaa

Yleistä pölypunkeista

Tavallisimmat kodeissamme esiintyvät pölypunkkilajit ovat *Dermatophagoides pteronyssinus* ja *D. farinae*. Pölypunkit kuuluvat hämähäkkieläimiin. Ne ovat paljain silmin näkymättömiä, läpikuultavia, 0,2–0,3 mm:n pituisia eliöitä (ks. kuva 1). Ne tarvitsevat elääkseen riittävästi lämpöä (mielellään +25 °C tai enemmän) ja kosteutta (suhteellinen kosteus yli 50 %) sekä sopivaa ruokaa, kuten ihmisen ihohilsettä. Pölypunkille otollisin elinympäristö löytyy vuoteista. Hyönteistutkijoiden mukaan pölypunkit ovat kuitenkin nykyisin harvinaisia suomalaisissa kodeissa. Syy pölypunkkien vähenemiseen ei ole selvä, joskin esimerkiksi pölypunkille liian kuivaa sisäilmaa on arveltu selittäväksi tekijäksi.

TERVEYSKIRJASTO

Kuva 1. Pölypunkki suurennettuna. Pölypunkki (ks. [Pölypunkki](#)) suurennettuna. Pölypunkin pituus on vain 0,3 - 0,4 millimetriä, jonka vuoksi sitä ei näe paljaalla silmällä.

Suurena ja pienennä napsauttamalla kuvaa

Allerginen herkistyminen pölypunkille

Pölypunkille voi kehittyä IgE-välitteinen eli atooppinen herkistyminen, jota tutkitaan [ihopistokokeella](#) tai mittaamalla seerumin IgE-vasta-ainetaso pölypunkkia kohtaan. Herkistymistä aiheuttavia rakenteita on todettu pölypunkin tukirangassa ja pölypunkin ulosteiden sisältämissä suolistoentsyymeissä. Pölypunkille herkistyminen on tavallisinta atooppista ihottumaa, allergista nuhaa tai allergista astmaa sairastavilla. Pölypunkille herkistyminen on kuitenkin harvoin yhteydessä näiden mainittujen sairauksien oirekuvaan. Yleensä pölypunkkiherkistyminen kertoo vain atooppisesta taipumuksesta, ja allergista nuhaa tai astmaa sairastava saa vain harvoin hankalia oireita tähän herkistymiseen liittyen. Kuitenkin joskus yksittäisten vaikeasti oireilevien

pölypunkkiherkistyneiden potilaiden kohdalla voidaan käyttää siedätyshoitoa pölypunkille ja näin vähentää allergisen nuhan tai astman oireita.

Pölypunkkisiivous lienee turhaa

Perinteisesti pölypunkkien määrää on kehoitettu vähentämään vuoteen imuroinnilla ja liinavaatteiden, tyynyjen ja peitteiden pesulla +60 asteessa viikoittain sekä viemällä tyyny, peitteet ja patjat talvella ulos vähintään -18 °C:n pakkaseen tai panemalla ne pakastimeen tai kuumentamalla ne saunassa +60-asteisiksi vähintään tunnin ajaksi pari kertaa vuodessa. Pölypunkkien merkitys oireiden aiheuttajana on kuitenkin vähäinen, ja ne ovat ilmeisesti käyneet suomalaisissa kodeissa harvinaisiksi, joten edellä mainittuja menetelmiä ei tarvitse rutiininomaisesti käyttää – ainakaan pölypunkkien vuoksi.

Aiemmat kirjoittajat: Ihotautilien erikoislääkäri Matti Hannuksela

Artikkelin tunnus: dlk00723 (010.042)

© 2023 Kustannus Oy Duodecim